

občutljejev popisati, ko sem prvokrat na vojaško ladijo stopil; mislil sem si: Bog vé, kakošna osoda me na tem gugajočem stanovanji čaka. — Častnik, ki je na straži bil, me k poveljniku pelje, in tam se ojavim, da sem duhoven, ki je za to barko namenjen. — Prijazno sem bil sprejet, in soba mi je bila odkazana za stanovanje; pa kaj mislite: kakošna kamrica; vidil sem že na Kranjskem mnogo skrinj za žito, ki so veliko bolj prostorne, kakor je bila moja sobica; ravno toliko prostora sem imel, da sem mogel po koncu stati, in na postelji se stegniti, pa s postelje sem lahko vse štiri stene z roko dosegel. — Ladja „Donau“ je parna ladija, ki ima 35 topov, ki na vse strani skoz line kakor iz trdnjave na morje gledajo; blizo 400 ljudi je na njej. Notranja naprava vojaške ladije se ne dá tako lahko popisati, in težko bo kdo, ki kaj takošnega še ni sam vidil, prave zaumene o nji dobil. Plavajoča trdnjava je, ki poleg več ali manj topov nosi tudi še mnogo drugega orožja, okoli 500 centov strelnega prahu in za tri mesce jedi in pijače za vse ljudi, ki so na barki. — Poslednje dni leta 1858 smo bili še v luki v Benetkah; ladija je bila za daljno pot pripravljena, namreč nad morske tolovaje na bregovih marokanskega cesarstva v Afriki (Rifpiraten) in čakali smo le povelja.

(Konec prihodnjič.)

Ozir po domovini.

Železna Kapla in njena okolica na spodnjem Koroškem.

Spisal Ozbalt Dullar, prost kmet v Remšeniku.

(Dalje.)

Kazal bi ti, dragi popotnik, lahko tako naprej pot čez hribe in doline in popisaval ti male in večje cerkvice, vasi in trge; al bojim se, da bi bravcem „Novic“ ne bil ta popis predolgočasen; zato preskočim marsikaj, da prideva na vrh, ki se imenuje žolcpaški vrh. Enmalo pod vrhom od Oršove nazaj proti jugu stoji cerkev sv. Lenarta. Tukaj je kaj visoko in odsolnčno; sneg malokdaj pred polovico majnika odtod zbeži. Opomina vredno je, da pri tej cerkvi so na vratih nabite konjske podkve. Ljudska pravlica pripoveduje, da so te podkve turške. Gotovo je, da so njega dni od štajarske strani le-sèm Turki privihrali in da jih je potem megla v oršovske pečine zapeljala, kjer so žalosten ali za te kraje vesel konec storili. V ta spomin so pribite te podkve na cerkvene vrata, da so znamenje, da je Turek grozil, da tudi v tej cerkvi hoče svoje konje krmiti. Nahaja se tudi železna veriga okoli in okoli cerkve. Če storiš še nekaj stopinj, v pol uri si na vrhu. Tu se ti odpre zlo zlo grapast svet Žolc-pah; al če tudi tu visoko stojiš, ti je pogled zaprt po visocih gorah. Tu ti stoji pred očmi proti jugu Kočna, ktera meji Kranjsko in Štajarsko od Koroškega; proti izhodu je Oršova, in skoz to grapo vidiš za pičico štajarskega polja; proti severju je Peca, in naravnost nazaj se vidijo rehperški hribje, čez ktere se na koroško polje vidi; proti zahodu vidiš Obir, malo bolj proti jugu Košuto, ki se unkraj proti zahodu veže z Ljubeljem.

Dragi popotnik, če zapustiš ta kraj, in se povrneš zopet na cesto, ki drži od Kaple proti jugu, in potuješ naprej po dolini, ki se imenuje „Bela“, poldrugo uro od Kaple, zagledaš na levi strani na skalnati steni namalanega sv. Krištofa. Tako velikanska podoba je, da meri čez 33 čevljev; leta 1861 so jo ondotni sosedni kmetje malati dali. Storiš še nekaj stopinj, in prideš do ljudske postaje pri „Skalarju“; nekaj je stala tam velika skala; odtod to ime zdaj. Če pa storiš še nekaj

korakov, imaš pred seboj toplice, v katerih je kislavoda, zdravilna v raznih boleznih. Te toplice je postavil leta 1821 gosp. Mihael Pesjak iz Ljubljane. Nahajajo se 4 studenci (vrelci); studenec številke 4. je zdaj najboljši za pitje.

Od toplic se cesta po strmih spenja, in tako v treh četrtinah ure do vrha dospé. Ko do vrha prisopihaš, se ti unkraj razprostre lepa dolina „Jezero.“

Čeravno, dragi moj popotnik, na visokem hribu stojiš, pa je tvojim očem vendar pogled zaprt. Okrog in okrog se nahajajo visoke gore; proti izhodu je Kočna, ki meji Žolc-pah, Belo in Jezero; proti zahodu tikama mali Štoržec, bolj proti jugo-zahodu je mali Grintovec, ki se v zahodu s Košuto veže, proti jugu vidiš veliki gorenski Štoržec.

Ako se navzdol po cesti spustiš, v pol uri prideš do ravnine; tu pod goro je ljudska postaja pri „Štulerju.“ Če storiš še nekoliko korakov, imaš pred seboj zalo cerkvico, posvečeno sv. Andreju, ktera nekoliko na griču stoji. Ljudska pravlica govori, da njega dni je tukaj jezero stalo in da do cerkve so se v čolnicah vozili. Odtod tudi temu kraju tako ime. Zdaj lahko po ravni cesti korakaš; v poli ure zagledaš na desni zahodnji strani novo farno cerkev sv. Osvalda, ktero so pokojni knezoškof A. Slomšek leta 1855 posvetili. Kmalu se začne cesta navzdol spuščati po klanjih; v poli ure prideš do pod „Loga“, tukaj se ena pot spušča na desno, po kateri se pride čez Javornik do Tržiča. Po drugi cesti pa med gorami do meje koroške in kranjske. Potem se začne Kokra, in naprej v petih urah prideš do Kranja.

(Dalje prihodnjič.)

0 jutru.

V sladkem še jutranjem spanji
Ziblje se ti srčice,
V ustic milem pa smehljanji
Igra rajski sanek se.

In danica, luna blede,
Ki skoz okna špranjico
Ti v obrazek mili gleda,
Pozdravljuje te lepo.

Oj danica, luna mila!
Ki jo nežno gledate,
Nesete jej pozdravila:
Tihó ljubi jo srcé!

0 poldne.

V hladnej senci izbe svoje
Se ti srčice hladí
V rajskej sreči ljubih dvoje,
Ktero ravno zbrala si.

In v zamišljenem očesi
Solnea zažari se žar,
Ki se vkral je pri zavesi
V skrivne moči čist oltar.

Da bi hotel žarek mili
Rahlo jej povedati:
Da ljubezen k njej me sili,
Da le nje srcé želí!

R...i.

Kratkočasno berilo.

Gluhonema šivilja. *)

Ni davno, ko gredé po ulicah zagledam vse polno ljudi pred izložbinim oknom neke prodajalnice, ki vse zamaknjeni ogledujejo — Bog vé kaj tako posebnega. Tudi mene mika zvediti, kaj li bi to bilo; pridružim se toraj množici in — kaj vidim? — Zad za šipo pri okni sedi v novošegini obleki mlado dekle prečudne lepote, pa hití šivati kar neprenehoma in tako naglo in lepo, da vsi gledalci strmimo. Al najčudneje na vsi njeni posebnosti bilo je to, da pri vednem in silno nagem gibanji prstov in rok bil je vès ostali život v popolnem pokoji: ni krenila ne glave ne ram ne nog, in vsa gnječa gledalcev zunaj na ulicah in vse živo gibanje znotraj po prodajalnici ni bilo v stani jo nagniti, da bi bila le enkrat sem ali tje obrnila svojo prelepo glavico. Slepa in gluha za vse zmotnjave, pazi le na svoje

*) Navadno bi se reklo: „mutasta mojškra.“ Ta povest je posneta po nemški: „Die Taubstumme von Boston“ iz letošnje „Schnell-Post“ št. 15.

delo; vedno nove vrste šivov (štihov) drče ji kakor vsi pane izpod prstov na platno in vedno nove kose poprijema v delo, izvrševaje vse tako jadrno in popolno, da gledalec ne vé, komu bi se bolj čudil: ali njeni nenavadni mojstri ali vse presežni lepoti.

Nekteri gledalci pripovedujejo, da že več dni zadrugoma nahajajo to prečudno dekle vedno na istem mestu, vedno v istem delu, in tako ob vsaki uri dneva; še nihče je ni vidil le za hip kreniti se z mesta. Nje sijajna lepota privabljuje zmiraj le več gladalcev k oknu; posebno pa gizdalini preže na njo — zlasti opoldne in zvečer, češ: vsaj zdaj pride ven, in vidili bomo, kam zahaja. — Toda vse čakanje bilo je zastonj, kajti ta krasotica tudi takrat ne zgine od okna; tam prešiva vès ljubi dan od zora do mraka, dokler se prodajalnica ne zapre. In vendar je vès ta čas še nihče ni vidil ne jesti ne piti!

Jez, neverjemši teh marenj, vendar pa gnan od radovednosti in željin zvediti kaj zanesljivega o njej, le stopim v prodajalnico, ker njen gospodar je moj znanec, ter ga natihoma zaprašam: kdo in od kod da je ta prečudna šivilja, in koliko resnice je na tem, kar zunaj gledalci marnjajo o njej. Mož pa mi glasno odgovori: Prijatelj, govori brez skrbi le na glas, kajti ta mlada gospodičina, ki šiva tam pri okni, je gluho-nema (mutasta). Sicer je pa vse resnično, kar si o njej že zunaj slišal. Če pa želiš še kaj več in natančjega zvediti, stopi z mano v to stransko sobico, in povem ti na drobno vso zanimivo zgodovino te izvrstne umetnice.

Stopivši v sobo se vsede va in prijatelj začne: To čudovito dekle je iz severne Amerike — iz mesta Boston-a. Njen oče je delalec v sloveči fabriki gospoda Grover-a in Baker-a v tem mestu; v tej fabriki je izrastla in se šivanja izučila do tiste izurjenosti in dovršenosti, kateri se nihče ne more prečuditi. Al vse to še ni čudež; skušnja uči, da ljudje, ki se pečajo vedno z istim delom, izurijo se v tem do tolike spretnosti, da je zavzetno. Al ta ameriška šivilja ima vrh te vse presežne mojstrije še to lastovitost, da med šivanjem giblje le s prstmi in rokama, sicer ne gane nobenega družega uda, ter sedi vedno tako neukrenljiva, kakor da bi še dihala ne. Le delo jo veseli in tako je zamaknjena va-nje, da ne misli še na jed in pijačo in se kar ne zmeni za-nju; njej zadostuje šivanje, to je vse njeno življenje, vsa njena slava; družega si ne želi in ne potrebuje. — Nek Anglež jo je sabo pripeljal iz Amerike v Evropo in popotoval ž njo po Angležkem, Francozskem in Laškem. Kjerkoli se je to čudovito dekle le prikazalo, povsod je vse strmelo nad njeno še nevideno lepoto in mojstrijo. Pred malo dnevi Anglež pride ž njo tudi v naše mesto, in po naključbi se soznani va. Potem, ko sem tudi jez vidil njegovo zalo Amerikanko in se nisem mogel prečuditi njenemu naglemu in izvrstnemu šivanju, razodenem mu željo, da bi tudi jez v svojo prodajalnico rad dobil tako izvrstno pridno delalko. Anglež, ki pogostoma hodi v Ameriko in v omenjeni bostonski fabriki najde vselej še mnogo drugih enakopridnih in izvrstnih šivilj, dá se kmali prepogovoriti, da mi za primerno odškodnino prepusti kar pričujočo. Tako sem še le pred malo dnevi dobil to ameriško šiviljo v svojo službo. Celó nobenih stroškov pa ne prizadene, kajti nič mi ne zajé in ne zapije, dela pa brez prenehanja tako naglo in dobro, kakor sam vidiš. Vrh tega mi njena sijajna lepota in zanimivost privablujete v prodajalnico zmiraj le več kupovalcev.

Tako moj prijatelj sklene svojo povest.

Jez pa, dasiravno poznavši njegovo resnicoljubje, vendar le še dvomim nad popolnoresnico slišane ga, ter

se je hočem prepričati — prav po Tomaževo. Približam se torej čudoviti šivilji prav do nje, da natanje vidim in opazujem vse njeno početje in zadržanje. Med tem pa, o čudo! začujem — znotraj v njej — nek zamolkel hrum in drdranje, kakor od vrtečih se kolesic ali vretén, in po vsestranskem ogledovanju se prepričam, da ta prelepa in izvrstna gluho-nema šivilja iz Amerike, ki je glave zmešala vsem mladenčém, ki so jo vidili, pa tudi marsikteremu starčku, ki se je še mladega čutil, nič družega ni bila, kakor — šivalna mašina, tako mojstersko narejena, da vsakdo je mislil, da je živa ženska. Zduški.

Harač.

Zgodovinsko-romantičen obraz.

Česki spisal Prokop Chocholoušek. Poslovenil Podgoričan.

(Dalje.)

Jasen je bil dan, jasen pa tudi večer. Obnebje je čisto in mrzlo. Prvi krajec meseca pluje po čistem nebu in tako jasno sveti, kakor bi mu žarki primrzovali k zemlji. Sneg pokriva temena črnogorskim gorám, da čisto, kakor srebro, se lesketajo v mesečini. Po dolini se dela ivje drugodi in ob Čermnici, ktera se urno vije v skadarsko jezero.

Martinovičem iz hiše v Vihri se vidi po ozkej krajini tje do srebroleskečih gorá, katerim noč zavija temena; vidi se doli na reko, ktero na obeh stranéh obdajajo livade; vidi se do tistih skal, ki na levi in na desni sezajo noter do Čermnice, ktera se potlej zavija na desno, zopet dalje vije po livadah, in pluje v skadarsko jezero.

Veličastna tihota je povsod, kamor se ozreš; nobena živa stvar ne budí tvoje pozornosti, tudi veter ne med drevjem ob zatoku: med tistimi jelšami, ki so tolikrat poslušale, kaj je šepetal Ahmed-aga. Več očí strmí memo vrta pri hiši tje na krajino, ali ne naveličajo se njene pustote, ne naveličajo mrtvaške tihote po njem.

„Kaj je to, da ga tako dolgo ni!“ — šepnil je nekdo, kakor da ne bi bil hotel izkaliti te tihote.

„Morebiti se je premislil“ — oglašil se je drug — „v nemar pustil obljubo, kajti — zdaj bi vendar moral biti tukaj — že kdaj.“

„Ne misli tega, pobratim Vuk!“ — odgovoril je tretji; „kaj misliš, da se volk tako malo meni za plen, Turek ne zamuja ugodnih prilik. Bojí se bojí; gotovo kaj čuti, pa ga ni zato; ha, pa že pride, — — — gotovo! Ti, pogledi pogledi tje-le!“ — izpregovoril je naenkrate glasnejše, in pokazal doli k skalam, med kterimi Čermnica teče z viherske doline.

„Nekaj črnega se giblje sredi reke, pa ne morem prav viditi, kaj je, ker mi brani senca skalna“ — odgovoril je Vuk in nape njal očí, da bi spoznal, kaj je.

„Čoln je čoln, v njem pa Ahmed-aga, zdaj gré po svojo nevesto“ — djál je s tacim glasom, da je bilo težko poznati, ktera izmore, ali bol ali srd.

„Ne pravimo ti zastonj sokol, pobratim Mandušić!“ — djál je Vuk in gledal doli na reko; „že res, čoln je; kako se mesec blešči na veslu.“

„Zdaj pa je že čas, da zakličem Heleno“ — izpregovoril je resno zopet ta, ki je najprvi bil začel govoriti.

„No, pa jo zakličí, brat Djuro!“ — djál je resno Vuk, zato da bi njemu ne bilo treba.

„Ne ne!“ — odrekel mu je Djuro; „le ti jo pokličí, Vuk, ti si njen milček.“

„Res, res!“ — potrdila sta brata.

Vuk je pobesil glavo in molčé šel v hišo.

„Kaj tako premišljuješ, pobratim Mandušić?“ — vprašal je Djuro, ker je vidil, da pobratim zamišljen s